4600ADTL040
A46
I-A\14\6

Cursus specialis, De gratia operante apud S. Thomam, 1942

16 pages (5 typed, 11 handwritten). See TOC 24 (LRI 41.7.2)

[page 1: typed]

Cursus specialis, De gratia operante apud S. Thomam, 1942

1. Lege 1a 2ae, 111, 2
   Indica schema divisionis gratiarum
    a) in Summa
    b) in De Ver
    c) in Sent DT, Bonavent, S Albert
   Conclusio: agitur de evolutione non unius tantum mentis sed integrae theologiae
   Quaestio: quaenam praecise fuerit haec evolutio?

2. De utilitate quaestionis
    a) Discitur non theoretice sed in concreto methodus faciendi opus scientificum
    b) Intelligitur natura et indoles theologiae: quid theologia positiva, scholastica, speculativa; quemadmodum haec inter se cohaereant; quid fecerint PP, scholastici medievales, theologi subsequentes; quinam sit progressus theologiae; utrum progrediatur et proficiat theologia eodem modo ac ceterae scientiae
    c) De evolutione dogmatum; quaestio maximi momenti; quemadmodum se habeat progress theologiae ad evolutionem dogmatum; in quo consistat error veterum auctorum, num in fide an in defectu speculationis?
            Si bene examinatur una quaestio, clavis adest ad solutionem plurium
    d) Ipsa quaestio in se maxime commovebat mentes hominum, gratia et liberum arbitrium
    e) Introductio ad tractatum de gratia, difficilem; non statim in theoremata valde difficilia de ente supernaturali sed pedetentim progrediemur ita ut non ponamus supernaturalitatem gratiae antequam necessitatem huius theorematis perspectam habuerimus

[page 2: typed]

Cursus specialis, De grat oper apud DT, 1942

3. De opere S Aug, De gratia et libero arbitrio.
a) citatur 1a 2ae, 111, 2
b) non de omnibus operibus S Aug ex art DTC, vel similis sed ipsa eius verba inspicienda
ratio est quia omne commentarium, summarium exprimit mentem et modum cogitandi non ipsius Aug sed commentatoris; si volumus evolutionem inspicere, tunc ips Aug
c) quaestio ergo est, quid praecise dixerit S. Aug hoc in opere (de facto fere idem in caeteris)

4. De ortu quaestionis
a) Pelagianus DB 101-109 (anno 418)
b) Monachi Hadrumetani
epist Aug 214 215 (anno 426, 427?) thesis p 49

5. De natura solutionis, de indole tractatus
a) num solutio speculativa ad modum Calvini, Jansenii, Banezii, Molinae
nihil prorsus huiusmodi; tentamen inveniendi solutionem quaestionum speculativarum est anachronismus
b) est tractatus dogmaticus
arguitur ex S Scr, continuo, thesis p 51 note 5
si non intelligant, credant et orent ibid

6. Divisiones operis
thesis p 52 § 2.12

7. De libero arbitrio; prima sectio §§ 2-5
a) trade argumenta ex SScr
b) NB nulla definitio libertatis, nullae distinctiones sed tantummodo iuxtapositiones thesis p 53 §2.12A

8. De gratia, de dominio divino, de mysterio
thesis 53-56

9. De notione gratiae thesis 56-57
De gratia operante et cooperante 58-61

De problema libertatis: semper liber, liber a iustitia vel liber a peccato

[page 3: typed]

Lombardus: italus, parisiensis, saec XII
positivista: collegit sententias SScr et PP et in ordinem redegit
facile tolerat contradictiones sed sensu communi abundat

Libertas: duplex definitio
philosophica: liberum de voluntate iudicium; homo non coercetur in sui determinatione; non implicat potentiam peccandi
theologica: liberum arbitrium est quo bonum velimus gratia assistente et malum gratia desistente

Gratia: fides quae per caritatem operatur
est una probabiliter, operans et cooperans
est habitus probabilius, non mere actus internus

Necessitas gratiae:
conceptio psychologica: quattuor status liberi arbitrii

At haec non rigide tenentur
1 non posse non peccare, difficultas contra libertatem
citat hieronymum: hominem semper et peccare et non peccare posse
2 ‘bona cogitatio praecedit fidem’
sunt multae gratiae ante ‘fidem quae per caritatem operatur’ sed his non recte vivitur; notio de merito spnt
3 gratia est necessaria ad bonum opus
utique sed domos aedificare, agros colere sunt bona opera et fiunt sine gratia per solum liberum arbitrium
4 cur gratia in Adamo, non peccavit
ut proficiat ad vitam aeternam
sed ante gratiam, potuit resistere et non potuit proficere
cur non meritum? meritum praesupponit difficultatem

[page 4: typed]

Albertus M, theologien de la grace sanctifiante
 clarissime concepit duplicem ordinem, naturalem et meriti

gratia est habitus, causa formalis

[page 5: typed]

Anselmus: italus, benedict, archiep Cantuar, saec XI
 speculativus: tituli
 acutissimus: concordia, non explicat Deum; sed estne contradictio
 methodus: crede ut intelligas
  non distinxit duplicem ordinem intellectionum, phil et theolog
dialogos conscripsit
 synthesis: rectitudo
  veritas est rectitudo sola mente perceptibilis
  iustitia est rectitudo voluntatis propter se servata
   unde conceptio psychologica de gratia: etiam sed non tt
   unde infantes non iustificantur baptismo
  gratia praeveniens est causa rectitudinis
   subsequens est eadem
   necessitas gratiae, quia voluntas non est recta quia recte vult, sed recte vult quia est recta; peccatum est servitus curvatio naturae; ex peccato sine gratia nulla salus prorsus
 libertas est potestas servandi rectitudinem voluntatis propter ipsam rectitudinem
  est ipsa potestas qua talis: peccator manet liber etiamsi servus et non potest non peccare propter curvationem, sicut potestas videndi manet in aliquo qui carcere tenebroso et oculis ligatis includitur; non potest videre sed habet ipsam videndi potentiam

[page 6: handwritten]

Esse evolutionem apud S Thomam
      in ipsa theologia
Quinam pelagiani D 101-108
Augustinus ad monachos Hadrumeti - negant liberum arbitrium
   probatur libertas arbitrii
   indicatur [?] doct de gratia
   Deus omnes voluntates regens

Iudicia divina iusta 55 thesis

Doctrina de gratia
α contra pelagianos Th p 54
β gratia operans & cooperans p 58 ff
γ quaenam gratia p 56 ff
δ positio dialectica
aequivocatio - liber = non habens
liber = sui causa
confusio: meritum
actus moraliter bonus--habit, act
super, nat
problema ???
Semi Pelegiani D 17?

[page 7 - handwritten]

Gratia
quidquid datur gratis
Laborans: omne quod homo nascens accipit, vel post
omne quod electus nascendo accepit vel post
virtutes electorum
naturalia gratuita
Rad. ardens - omnia nunc gratuita quia peccatum Adami
Langton
gratuitum → meritum
gratia = gratum faciens
Praepositinus
ratio = optimum in natura
fides est supra rationem
ergo gratuita quia supernaturalia
Philippus Canc.
duplex ordo
naturale: ratio, naturalis amor amicitiae erga Deum
supernat: fides, caritas, meritum

Simul 1) contra waldenses et catharos rebaptizantes
2) Aristotelianismus
Distinctio: habitus
actus

gratia = habitus supernaturalis gratum faciens
= vita in Xto: vivificari → gratia
illuminari → fides
uniri → charitas

[page 8 - handwritten]

Gratia operans in magnis Commentariis

Albertus Magnus -
gratia = habitus supernaturalis gratum faciens
gratia operans - informans voluntatem
facit voluntatem capacem merendi
gratia cooperans - informans actum voluntatis
habitus gratiae → forma meriti
liberum arbit → materia actus
optime, sed non id quod dicit Augustinus
non ut bonum velit sed ut bene velit
non ut perficiat (alia gratia) sed materia et forma

Bonaventura magis attendit ad Augustinum
gratia operans inclinat voluntatem ante actum
sicut forma gravitatis in quiescente [something crossed out here]
gratia cooperans inclinat voluntatem in actu
sicut forma gravitatis quando cadit

Thomas distinxit duplicem seriem textuum
voluntatem sanat - voluntatem inclinat
gratia: ut forma: informans voluntatem, sanans → operans
informans actum → cooperans
ut habitus: ad actum interiorem velit → operans
ad actum exteriorem perficiat → cooperans
Difficultas: una tantum gratia gratum faciens - Aug. duo saltem gratiae

[page 9 - handwritten]

Transitus de theoria psychologica ad theoriam metaphysicam
psychologica: non posse non peccare sine gratia post peccatum Adae
gratia: ut bonum velit
ut bonum perficiat

practice negatur libertas
definitio theologica
metaphysica: non posse mereri sine gratia etiam ante peccatum Ad.
gratia: ut gratus fiat → forma
ut ad bonum inclinetur → habitus

Requiritur synthesis
homo indiget gratia:
α quia meritum est ultra naturam
β quia post lapsum adest corruptio

Deest synthesis in Sent. S Thom & S. Alberti
non posse non peccare

Deerat synthesis
(1) non posse non peccare
Lombardus in difficultate citat Hieronymum
Albertus: impossibile, agitur de remissione peccati
sine gratia, non de evitutione [?]
S. Thomas: Sent impossibile, agitur de remissione
S. Thom: de Veritate 24.12 ‘et ne nos inducas in tentationem’
explicatio psychologica
peccans mortaliter inclinatur a fine ultimo
si cogitat de inferno, potest vitare peccatum
non potest perpetuo cogitare
ergo inevitabiliter peccabit mortaliter

[page 10 - handwritten]

Deerat synthesis
(2) S. Aug. praevenit ut bonum velimus
subsequitur ut perficiamus
si praevenientem, debemus orare pro subsequente ‘ne nos inducas’
Albertus, Bona., Thomas
in Sent una gratia gratum faciens, habitus
multi effectus
Thomas de Veritate ‘debemus orare pro gratia subsequente’
nemo orat pro eo quod ratione tantum distinguitur ab eo quod jam habet.

Distinctio: gratia gratis data
gratia gratum faciens
gratis data - Lomb. opponit ‘gratis dans’
post Langton - gratia gratum faciens est gratia
gratia gratis data - quidlibet
Doms – 8 sensus apud Albert.
Thomas Sent – Quidlibet
De Ver – inspiratio, thaumaturgia
gratia gratum faciens: habitus
Deus gratuito dans: habitum
auxilium

gratia: donum habituale: informans/inclinans
Deus gratuito dans habitum/auxilium
Mala divisio: his idem ...

[page 11]

Deerat perfectio
requiritur gratia
(1) corruptio post peccatum originale
(2) quia vita aeterna supernaturalis
(3) quia naturaliter homo non potest se elevare in ordinem supernaturalem
α natura ratio amor amicitiae naturalis
β gratia fides caritas
in *De Veritate* omnis gratia gratum faciens aut auxilium postea
in *C Gent* fides est praeter meritum, quia habitus supernat.
in *Quod* 1, 7 magna alia inventio ex Augustino
Pelagianorum est dicere
specialis motus mentis et cordis
unde in humana
speciatim quia antea malum volebat et nunc bonum vult.
Adest perfectio synthesis

gratia: auxilium: operans : conversio
cooperans: adiumentum subsequens
habitus: conformans
inclinans

[page 12]

Supernaturale absolutum

iuridice: id quod pertinet ad nullam naturam creabilem

sive constitutive sive consecutive sive exigitive

metaphysice: id quod excedit proportionem cuiuslibet substantiae creabilis

e.g. sicut vita vegetalis ad naturas physicas et chimicas

animalis ad vegetalem

humana ad animalem

angelica ad humanam

1 principaliter: ipsa Deus in se

2 derivativa: in ordine substantiali – unio hypostatica

in ordine accidentali

primario – visio beatifica

gratia sanctificans et inhabitatio SpS

secundario – ea quae disponunt ad vel consequuntur gratiam sanctificantem vel visionem beatificam

sive constitutiva sua perfectione – grat. ante iustif.

sive proportionali sua cohaerentia – revelatio

sive per se – ratione supernaturalitatis

sive per accidens – ratione lapsus et peccato originalis

[page 13]

Idem est ordo profectus speculativi et in scientiis aliis et in theologia

(1) Exemplum ex scientia mechanica – lex corporum cadentium

α prima approximatio seu generica – $V = Kt$

vera analysis β secundae approximationes magis specifica: $r = K's\, v^2$

(s = superficies)

$f = ma$

historia α Aristoteles $v = Kp$ pondus

analysis β Galilei $s \propto t^2$ prima approximatio

γ Newtoniana $f = ma$

$r = K's\, v^2$ elementum veritatis in doctrina aristotelica

primo globalitas et cum maxima attentione ad elementum specificum

deinde abstracte et ad elementum genericum
tertia de abstracto ad transpositionem elementi specifici

[page 14]

Item ordo profectus in theologia speculativa et in caeteris scientiis

II Exemplus theologicum

vera analysis — genericum: supernaturale
specificum: (1) natura lapsa: impotentia peccatoris
impotentia quoad venialia
(2) supernaturalitas inductionis in ordinem supernaturalem

Augustinus → elementum specificum globaliter apprehensum
De correptione et gratia – Adam – adiutorium quo
nos – adiutorium sine quo non
maxime in ordine psychologico – ut bonum velit
Anselmus – theoria psychologica – non recta voluntas quia recte vult
infantes absolute sed non iustifricati
Lombardus – quattuor status libertatis humanae

Petrus Cancellarius [Post Langton, Praepositinus, etc.]

genericum → supernaturale
Albertus M. gratia sanctificans – theoria libertatis
negatur impotentia peccatoris
Thomas:
Sent: gratia sanctificans, op et coop
negatur impotentia peccatoris
attribuitur praeparatio ad grat externam
De Ver: animadvertit errorum Alberti de impotentia 24, 12
C Gent: partim animadvertit errorem de praeparatione
Quod I: dicit pelagianum attribuere
praeparationem gratiis externis

[page 15]

Quomodo fiat opus scientificum

(1) Evolutio de gratia
(2) Causa evolutionis:
materialiter: gratia, gratia habitualis supernat, actualis
formaliter: eodem modo ac in qualibet scientia
(3) Ipsa gratia actualis, quid sit: Motio divina
Quaenam est ista motio?
α Fontes β Evolutio in ipso S. Thoma
roman ??

Aristotelis
(1) systema cosmicum
(1) motor immobilis
(2) priomum mobile
(3) quandoque moventia et motod – Quid motus
(1) actus exsistentia in poten
neque generata, ?
(2) esse incompletum
(3) corporale et divisibile
(4) tres species
(2) lex praemotionis
(1) in probanda aeternitate mundi: nullum primum motum
(2) tria characteristica: universalis
tempore prius
ex parte motivi vel mobilis
(3) usus huius opinionis apud S Thomam
2 Sent 28, q 1, a 4: coniungitur cum providentia

B (4) Arist. nulla providentia: motor immobilis
????
mundus partialiter intelligibilis
per accidens – nulla scientia, ne metaphysice quidem
lex naturalis: necessaria in astris
contingens in terris
ens contingens?
omne quod est habet causam
posita causa, sequitur effectus
non datur tertia causa – per accidens
?

????
impeditur [?] per necessaria

[page 16]

Providentia in S Thomas
- in Sententiis ?? generalis
  - pre-?????
- in De veritate
- in C Gentiles

Applicatio
- 7 rationes
- error Stufler, error Banezianorum

Causae unversales
Instrumentalitas